

*Гарган Сергій Юрійович,
студент 2-го курсу магістратури
судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: д.ю. н, професор,
професор кафедри цивільного права Давидова І. В.*

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗА ПОРУШЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

У сучасних умов і комунікативних технологій, призвів до формування «інформаційного суспільства», ключовим ресурсом якого є як приватна, так і публічна інформація. Як і будь-який ресурс, інформація зазнає різного роду посягань. Наведене обумовлює необхідність побудови захисних та превентивних механізмів задля збереження інформаційної безпеки. Одним із таких механізмів є відшкодування шкоди, шкоди, завданої за порушення інформаційної безпеки. Попри вагому значимість для сьогодення, окреслена проблематика не має достатнього теоретичного осмислення, що й обумовлює її актуальність.

Розкиваючи обрану проблематику, насамперед відзначимо, що чинним законодавством категорія «інформація» розкривається як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» (ст. 1 Закону України «Про інформацію») [4]. Наведені положення дають змогу виділити наступні властивості інформації з позиції інформаційної безпеки: конфіденційність (неможливість отримання інформації неавторизованим користувачем); цілісність (неможливість модифікації неавторизованим користувачем) та доступність (можливість отримання у будь-який час та у будь-якому обсязі за наявності авторизації та відповідних повноважень).

З огляду на наведені положення, розділяємо думку А.І. Семенченка та В.М. Дрешпака та вважаємо, що інформаційною безпекою (у контексті безпосередньої діяльності із захисту інформації) може «вважатись комплекс заходів, що спрямовані на забезпечення захищеності інформації від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, руйнування, внесення змін, ознайомлення, переві-

ки, запису чи знищення даних» [7, С. 10].

На сьогодні практично сформована основна нормативно-правова база щодо попередження і припинення правопорушень в інформаційній сфері, передбачається як цивільно-правова, дисциплінарна (включаючи матеріальну), адміністративна і кримінальна відповідальність за здійснення правопорушень і злочинів в інформаційній сфері, розроблені і діють численні закони та підзаконні нормативно-правові акти в інформаційній сфері. Але їх практичне застосування досить слабе, відсутні конкретні механізми застосування і дотримання законодавства на практиці. Вказане надає можливість зацікавленим особам провадити низку порушень.

Їхня система визначається у низці нормативно-правових актів, серед них Кримінальний кодекс України (розділ XVI) [2], Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст. 53–2, ст. 82–3, ст. 91–4, ст. 163–5, ст. 166–4, ст. 166–6, ст. 166–9, ст. 186–3, ст. 212–11, ст. 212–2, ст. 212–3, ст. 212–5, ст. 212–6 та ін.) [1], Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах» (пункт 16) [5], Державний стандарт України «Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення» – ДСТУ 3396.0–96 [6] та ін. Як бачимо, спектр порушень інформаційної безпеки є доволі широким. Разом з тим, спільним для цих неправомірних дій є припинення шкоди майнового чи немайнового характеру.

З метою забезпечення прав та свобод суб'єктів інформаційних відносин та відшкодування їм шкоди, завданої порушенням інформаційної безпеки стаття 31 Закону України «Про інформацію» визначила наступне: «у випадку якщо порушенням права на свободу інформації особі завдано матеріальної чи моральної шкоди, вона має право на її відшкодування за рішенням суду. Суб'єкти владних повноважень як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати в судовому порядку лише спростування недостовірної інформації про себе і не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Це не позбавляє посадових

і службових осіб права на захист честі, гідності та ділової репутації в суді» [4].

Отже, за порушення інформаційної безпеки особа може отримати відшкодування за завдану їй матеріальну та моральну шкоду.

Відзначмо, що чинним законодавством не визначається специфіка відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданих порушенням інформаційної безпеки.

З огляду на це, можна зробити висновок, що остання відшкодовується у порядку, визначеному положеннями Цивільного кодексу України, способами, визначеними статтею 16 даного акту шляхом звернення потерпілої особи до суду або з використанням інших форм захисту [3].

Разом з тим, як свідчить аналіз судової практики, у випадках порушення інформаційної безпеки домогтися відшкодування матеріальної шкоди не становить особливу складність, то добитись відшкодування моральної шкоди значно важче з огляду на природу досліджуваного виду порушення. З огляду на це, важливо ґрунтовно підходити до обґрунтування моральної шкоди.

Резюмуючи всі вище наведені положення, підсумуємо, що на сьогодні інформаційна безпека має важливе значення у сфері приватного права. Саме тому, за її порушення, винні особи притягаються до різних видів юридичної відповідальності. Окрім того, чинним законодавством також встановлено можливість відшкодування матеріальної чи моральної шкоди.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.19 року № 8073-X. Відомості Верховної Ради України. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40–44. Ст. 356
4. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650
5. Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних

системах: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 р. N373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF#Text>

6. Державний стандарт України «Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення» – ДСТУ 3396.0-96. URL: <http://www.dut.edu.ua/ru/lib/1/category/925/view/1043>

7. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Ч. 13. К: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.